

انتشارات انقلاب اسلامی

ره‌نامه‌ی ۳: ایمان

به‌گوشش: معاونت پژوهش و آموزش مؤتسسه‌ی پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی

ناشر: انتشارات انقلاب اسلامی

وابسته به دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

چاپ دوم: تابستان ۱۴۰۳

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه

شابک کتاب: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۹۱-۷۳-۹ شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۹۱-۷۱-۵

نشانی: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، خیابان فلسطین جنوبی، خیابان شهید صالحی، شماره‌ی ۲۶

مرکز پخش: ۰۲۱۶۶۴۰۵۱۰۰

فروشگاه مشهد: ۰۲۵۳۷۷۰۲۸۰۰ فروشگاه مشهد: ۰۵۱۳۲۲۸۱۲۲۵-۷

www.KhameneiBook.ir

Info@Book-khamenei.ir

سامانه‌ی پیام: ۱۰۰۰ ۲۰۰

www.ketab.ir

ویرایش این کتاب بر اساس قواعد ویرایشی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی) انجام شده است.

سرشناسه: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -

عنوان و نام پدیدآور: ره‌نامه‌ی ۳: ایمان

مشخصات نشر: تهران: انتشارات انقلاب اسلامی، ۱۴۰۲

شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۹۱-۷۱-۵

شابک کتاب: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۹۱-۷۳-۹

موضوع: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - بیانات و سخنرانی‌ها

موضوع: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - دیدگاه درباره‌ی ایمان

موضوع: جوان

رده‌بندی کنگره: ۱۴۰۲ت۷/خ۲۹۵/۱۰۲BP

رده‌بندی دیوبی: ۲۹۷/۸

شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۲۴۹۷۶۶۹

مقدمه

«ره‌نامه» مجموعه‌ای است شامل چهل دفتر، که مبانی، ارزشها و اصول اسلام ناب محمدی (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) را با توجه به نیازها، پرسش‌ها و چالشهای دوران معاصر تبیین میکند و از خلال دیدگاه‌های اندیشمندانه و ژرف‌نگر حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به ترسیم اندیشه و سلوک یک جوان مؤمن انقلابی می‌پردازد.

سرلوحه‌ی این دفتر، حکمتهای سودانوی قرآن کریم و احادیث اهل بیت (علیهم‌السلام) است که دو امانت پیاپی از حضرت امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) است که در میان امت اسلامی است و آغاز هر دفتر، سرمشق‌های حکیمانه‌ی بنیان‌گذار انقلاب اسلامی است که بی‌نام او این انقلاب در هیچ جای دنیا شناخته‌شده نیست و بدون نقشه‌ی راه او استمرار و تکامل انقلاب تحقق نخواهد یافت.

ره‌نامه عرصه‌ی گسترده‌ای از موضوعات گوناگون را در بر می‌گیرد که در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی جوانان مورد نیاز است و میتواند شاکله‌ی فکری و رفتاری آنان را ترسیم کند. این موضوعات از درنگ در موقعیت و ظرفیتهای یک جوان مؤمن و اندیشه‌ورز آغاز میشود و در سیری منطقی به ساحت‌های

اعتقادی، اجتماعی، سبک زندگی، مباحث تربیتی و اخلاقی، سیاسی و انقلابی در لایه‌ها و سطوح مورد نیاز میپردازد و در نهایت به نقطه‌ی اوج و آرمان همه‌ی مجاهدتها میرسد و بر آن است که در ترسیم طرح‌واره‌ای کلی از اندیشه‌ی نظری و علمی انقلاب، فرایند تعالی و صیوروت علمی و عینی مخاطب خود را تسهیل و تسریع سازد.

ره‌نامه تنها برای خواندن و حدّاکثر یادداشت‌برداری و حفظ کردن مطلب نیست، بلکه بسته‌ای است برای تفکر و درنگ در اساسی‌ترین مفاهیم مورد نیاز و ناظر به تکالیف عملی جامعه‌ی مخاطب و زمینه‌ساز دستیابی به بصیرت عمیق و پایبندی درونی به مبانی و ارزشهای انقلاب اسلامی، به مثابه یک کلیت و گفتمان و گامی مهم سیاسی برای شناخت و تحقق بیانیه‌ی گام دوم انقلاب اسلامی شکوهمند مردم ایران.

بیانیه‌ی «گام دوم انقلاب» تعدید مطلعی است خطاب به ملت ایران و بویژه جوانان که به تعبیر شهسوری برای «دومین مرحله‌ی خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی» خواهد بود. این گام دوم، انقلاب را به «آرمانهای بزرگش که ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی (ارواح‌افدا) هست»، نزدیک خواهد کرد.

ره‌نامه در چهل دفتر، جوان مؤمن، دانا و انقلابی را برای طی مسیر بلند و شکوهمند از خودسازی و جامعه‌پردازی به تمدن‌سازی و آمادگی برای ظهور همراهی میکند.

قاعده‌ی حاکم بر تألیف و تدوین ره‌نامه، پایبندی متن به نصّ

گفتار یا نوشتار رهبر حکیم انقلاب اسلامی بوده^۱ تا حتی المقدور از هرگونه تحلیل یا برداشت نادرست پیشگیری شده و با اقتباس از خلال دیدگاه‌های معظم^{آه}، برجسته‌ترین محورها و نکات مورد تأکید ایشان ارائه گردد.

برای تألیف و تدوین هریک از دفاتر چهل‌گانه، علاوه بر تلاش پژوهشی نویسندگان محترم برای مطالعه‌ی کامل مطالب مرتبط با موضوع و انتخاب مطالب اهم و مورد نیاز و ساختاردهی آن، نظرات ارزیابان علمی مدّ نظر بوده است. با توجه به محدودیت حجم هر دفتر، طبعاً امکان پرداختن به بسیاری از نکات و ظرایف مباحث و بیانات رهبری معظم مقدور نبوده است، از این رو مخاطب ارجمند این دفتر، خود را بی‌نیاز از مراجعه به متن کامل بیانات و نوشتارهای ایشان نیابد.

از مؤلف محترم این کتاب آقای اسماعیل فخریان، شورای محترم علمی و تمام عزیزانی که در تهیه و تولید این مجموعه نقش داشته‌اند تشکر و قدردانی نموده و تشنه‌ها و نظرات خوانندگان ارجمند برای تکمیل این طرح استقبال میکنیم.

معاونت پژوهش و آموزش

مؤسسه‌ی پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی

۱. این مجموعه مشتمل بر بیانات حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) تا پایان سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

مفردت

۱۳ آیات و روایات
۱۷ درآمد
۱۹ سرمشق

۲۱ فصل اول: تعریف و مؤلفه‌های ایمان
۲۹ فصل دوم: نقش ایمان در زندگی
۴۱ فصل سوم: ویژگی‌های ایمان راستین
۵۳ فصل چهارم: تعهدات عملی ایمان
۶۳ فصل پنجم: ویژگی‌های مؤمنان
۷۵ فصل ششم: عرصه‌های ایمان
۸۹ فصل هفتم: نویدهای ایمان ۱
۹۹ فصل هشتم: نویدهای ایمان ۲
۱۰۹ فصل نهم: برخی از آثار ایمان
۱۱۹ فصل دهم: دشمنان ایمان

{ آیات و روایات }

□ «إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوُوا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَإِنْ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ»

«مسلمانان کسانی که ایمان آوردند، و هجرت کردند، و با اموال و جانهایشان در راه خدا جهاد نمودند، و کسانی که مهاجران را پناه و جا دادند و یاری کردند، بعضی از آنها دوستان یکدیگرند؛ و کسانی که ایمان آوردند و هجرت نکردند، شما را از دوستی آنان هیچ سودی نیست تا زمانی که هجرت کنند، و اگر در امور دین از شما یاری طلبند، بر شما است که آنان را یاری دهید مگر آنکه یاری دادن شما به زیان گروهی باشد که میان شما و آنان پیمان [ترک جنگ] برقرار است؛ و خدا به آنچه انجام می‌دهید، بینا است.»

سوره‌ی انفال، آیه‌ی ۷۲

□ «لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ

مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ»

«نیکی این نیست که خود را به سوی مشرق و مغرب کنی، بلکه نیکی [واقعی و کامل]: که شایسته است در همه‌ی امور شما ملاک و میزان قرار گیرد، منش و رفتار و حرکات [آن است که کسی به خدا و روز بازپسین و فرشتگان و کتاب [آسمانی] و پیامبران ایمان آورد و مال [خود] را با وجود دوست داشتنش به خویشاوندان و یتیمان و بینوایان و در راه ماندگان و کدوینان [راه آزاد کردن] بندگان بدهد و نماز را برپای دارد و زکات را بدهد و آنان که چون عهد بندند به عهد خود وفادارند و در سختی و آسان و به هنگام جنگ شکیبایانند. آنانند کسانی که راست گفته اند و آنان ایمان برهیزکارانند.»

سوره بقره، آیه ۱۷۷

□ قال رسول الله (صلى الله عليه وآله): «ثلاث خصالٍ من كُنَّ فيه استكمل خصال الإيمان: الذي إذا رضى لم يدخله رضاء في إثم ولا باطل، وإذا غضب لم يخرجهُ الغضب من الحق، وإذا قدر لم يتعاط ما ليس له»

رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: «هرکس سه خصلت را دارا شود ایمان را به سرحد کمال رسانیده؛ کسی که خشنودی او را به

گناه و باطل نکشاند، غضب او را از حق به در نبرد و چون قدرت یافت بدانچه حق ندارد دست اندازی نکند..»

خصال، الجزء الأول، باب الثلاثة، ص ۱۰۵

□ قال امیرالمؤمنین (علیه السلام): «الْإِيمَانُ أَنْ تُؤْتِرَ الصِّدْقَ حَيْثُ يَضُرُّكَ عَلَى الْكُذِبِ حَيْثُ يَنْفَعُكَ»

امام علی (علیه السلام) میفرمایند: «[نشانه‌ی] ایمان، این است که راست‌گویی را هرچند به زیان تو باشد بر دروغ‌گویی، گرچه به سود تو باشد، ترجیح دهی.»

نهج البلاغه، حکمت ۴۵۸

www.ketab.ir

انسانها به برکت خِرد است که میتوانند پیام پیامبران را درک کنند؛ از مشکلات و دشواری‌های راه نورانی پیغمبران نهراسند و آنها را بتوانند پشت سر بگذارند. به برکت عقل و اندیشه و خِرد است که بشریت می‌تواند از مفاهیم قرآن بدرستی استفاده کند. اگر جامعه‌ی اسلامی به همین یک دستور عمل کند، یعنی نیروی فکرها، به‌کارگیری اندیشه و عقل انسان خود یک امر رایج و عمومی قرار بدهد، عمده‌ی مشکلات بشر حل خواهد شد؛ عمده‌ی مشکلات جامعه‌ی اسلامی حل خواهد شد.

اولین کار پیامبر مکرم اثاره‌ی^۱ عقل است، برشودن قدرت تفکر است؛ قدرت تفکر را در یک جامعه تقویت کردن؛ این، حلال مشکلات است. عقل است که انسان را به دین راهبرد می‌دهد، انسان را به دین میکشاند. عقل است که انسان را در مقابل خدا به عبودیت وادار میکند. عقل است که انسان را از اعمال سفیهانه و جهالت‌آمیز و دل دادن به دنیا باز میدارد؛ عقل این است. لذا

۱. در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی ۱۳۹۳/۳/۶

۲. تحریک کردن

اول کار این است که تقویت نیروی عقل و خرد در جامعه انجام بگیرد؛ تکلیف ما هم این است. ما هم در جامعه‌ی اسلامی، امروز که خواسته‌ایم نمونه‌ای باشد از جامعه‌ی اسلامی پیامبر مکرم، با همه‌ی ضعفهای ما، با همه‌ی حقارت‌هایی که در ما هست، در قبال آن عظمت بی نظیر پیامبر، این جور حرکت کردیم، این جور خواستیم که نمونه‌ای از آن درست کنیم؛ در این جامعه هم باید عقل معیار باشد، ملاک باشد.

www.ketab.ir

بدان که «ایمان» غیر از علم به خدا و وحدت، و سایر صفات کمالیه‌ی ثبوتیه و جلالیه و سلبیه، و علم به ملائکه و رسل و کتب و یوم قیامت است. چه بسا کسی دارای این علم باشد و مؤمن نباشد. شیطان عالم به تمام این مراتب به قدر من و شما هست و کافر است. بلکه ایمان یک عمل قلبی است که تا آن نباشد ایمان نیست. باید کسی که ایمان عقلی یا ضرورت ادیان چیزی را علم پیدا کرد، به قلب خود تسلیم آنها شود، و عمل قلبی را که یک نحو تسلیم و خضوعی است و یک سرور قبول و زیر بار رفتن است، انجام دهد تا مؤمن گردد. و کمال ایمان «اطمینان» است. نور ایمان که قوی شد، دنبالش اطمینان در قلب حاصل میشود. و تمام اینها غیر از علم است. ممکن است عقل شما به برهان چیزی را ادراک کند، ولی قلب تسلیم نشده باشد و علم بی فایده گردد. مثلاً شما به عقل خود ادراک کردید که مرده نمیتواند به کسی ضرر بزند و تمام مرده‌های عالم به قدر مگس حس و حرکت ندارند و تمام قوای جسمانی و نفسانی از او مفارقت کرده، ولی چون این مطلب را قلب قبول نکرده و تسلیم عقل نشده شما نمیتوانید با مرده شب تاریک به سربرید. ولی اگر قلب تسلیم عقل شد و این حکم را از

او قبول کرد، هیچ این کار برای شما اشکالی ندارد. چنانچه بعد از چند مرتبه اقدام، قلب تسلیم شده دیگر باکی از مرده نمیکند. پس، معلوم شد که تسلیم، که حظ قلب است، غیر از علم است، که حظ عقل است. ممکن است انسان به برهان عقلی اثبات صانع تعالی و توحید او و یوم معاد و دیگر از عقاید حقّه نماید، ولی این عقاید را ایمان نگویند و او را مؤمن حساب نکنند، و در جمله‌ی کفار یا منافقین یا مشرکین باشد. منتها امروز چشم دل شما بسته است و بصیرت ملکوتی ندارید؛ این چشم مُلکی ادراک نمیکند؛ وقتی کشف سریره شد و سلطنت حقّه‌ی الهیه بروز کرد و طبیعت خراب شد و حقیقت به پا گردید، ملتفت میشوید مؤمن به خدا نبودید، و این حکم عقل به ایمان مربوط نبود. تا لایزال با عقل بر لوح صافی قلب نگاشته نشود، انسان مؤمن به وحدت حق نیست. و وقتی این کلمه‌ی طیبه‌ی الهیه در قلب وارد شد، سلطنت قلب با خود حق تعالی میشود، و دیگر انسان کس دیگر را مؤثر در مملکت حق نمیداند و از کسی دیگر متوقع جاه و جلال نیست و منزلت و شهرت را پیش دیگران طالب نمیشود، پس قلب ریاکار و سالوس نمیشود. پس، اگر در قلب ریا دیدید، بدانید قلب شما تسلیم عقل نشده و ایمان در دل شما نورا فکن نگردیده، و دیگری را اله و مؤثر عالم میدانید نه حق تعالی را، و شما در زمره‌ی منافقین یا مشرکین یا کفارید.^۱

۱. امام خمینی (ره)، کتاب چهل حدیث، حدیث دوم